

HARRY LENSINK & WIM VAN DE POL

HET HEINEKEN- LOSGELD

HOE DE VERDWENEN MILJOENEN
NOG ALTIJD RONDSPOKEN

FOLLOW THE MONEY

**ONZE RADICAAL ONAFHANKELIJKE JOURNALISTIEK IS
DAGELIJKS OP ONZE WEBSITE TE LEZEN**

MAAK 1 MAAND GRATIS KENNIS MET FOLLOW THE MONEY

ftm.nl/heinekenproeflid

Veel leesplezier!

© 2023 Harry Lensink & Wim van de Pol

Redactie: Karin Spaink

Omslagontwerp: JanJaap Rypkema

Foto omslag: Bert Verhoeff/ANP

Foto auteurs: Niels Blekemolen

Beeldredactie: Heleen Emanuel & Yara van der Velden

Boekverzorging: Sander Pinkse Boekproductie

Druk- en bindwerk: Nørhaven

ISBN 9789083196077

NUR 320

www.ftm.nl

INHOUD

Proloog – Holleeder op de stoep 7

- 1 Bankbiljetten onder de brug 11
- 2 Poen, prostitutie en protectie 31
- 3 De verdeling 51
- 4 Ruiken aan de bovenwereld 65
- 5 De bankrun 79
- 6 Onrust in de onderwereld 89
- 7 De erfenis van Cor van Hout 99
- 8 De tanden van de bestuurder 109
- 9 Familiegeheimen 121
- 10 Het verhaal van ‘een krankzinnige’ 133
- 11 ‘Geen dank Marcel, graag gedaan’ 143

Epiloog – ‘Afwachten en uitroken’ 159

Verantwoording en dank 167

Register 171

Tijdslijn 183

Literatuur 189

PROLOOG – HOLLEEDER OP DE STOEP

Vroeg op een ochtend in april 2012 klinkt de bel in een woning in Amsterdam Oud-Zuid. In het appartement stapt een vrouw uit bed en stommelt naar het videoscherm om te zien wie er voor de deur staat. De man in beeld draagt een integraalhelm. Toch heeft de slaapdrongen bewoner een redelijk vermoeden met wie ze van doen heeft. Ze wekt haar vriend, die de bezoeker meteen herkent.

Willem Holleeder.

‘Wat doet hij hier?!’ denkt Marcel Kaatee. Hij heeft Holleeder al jaren niet gezien en nu staat zijn oud-collega, met wie hij in de jaren negentig heeft samengewerkt op de Wallen, ineens op de stoep. Zes uur in de ochtend. Hij gaat naar de voordeur om open te doen.

‘Goedemorgen Marcel.’

Voor hem staat een vrij man: Holleeder is begin van dat jaar uit de gevangenis ontslagen, nadat hij zes jaar heeft vastgezetten voor meerdere afpersingen. Daarna is hij rap uitgegroeid tot een bekende verschijning in Amsterdam: een hartpatiënt op een Vespa-scooter, gehuld in een zwarte Northface-jas. Columnist van een tijdschrift, gelegenheidsartiest met rapper Lange Frans, ‘troetelcrimineel’ met een entourage van bewonderaars die zich met hem laten fotograferen.

Deze ochtend is Holleeder alleen. Na wat vriendelijke plichtplegingen slaat de sfeer om. ‘Onaangenaam,’ zou Kaatee die later noemen. De crimineel laat weten nog geld van hem tegoed te hebben. En als Kaatee niet betaalt, dan...

Kaatee reageert verbijsterd. 'Hoezo "dan"? Ga je me nou afpersen, ofzo?' Hij maakt Holleeder duidelijk dat hij nergens aanspraak op kan maken. 'Gaan we zo beginnen...?!' antwoordt de Heineken-ontvoerder verbolgen. Maar al snel driupt hij af. Het gesprek heeft hooguit vijf minuten geduurd.

*

Waar dacht Holleeder recht op te hebben? Kaatee heeft geen idee. Hij heeft geen schulden bij de man. Het Openbaar Ministerie ziet dat anders. Dat meent te weten wat Holleeder die ochtend naar de woning van Kaatee voerde, en van welke investeringen Holleeder de revenuen opeiste: zijn portie van het restant van het Heineken-losgeld, het deel dat nooit is teruggevonden.

Tot op de dag van vandaag spelen die vermiste miljoenen een rol in de rechtszaal, en daarbuiten. De opbrengst van de misdaad die veertig jaar geleden werd gepleegd, waarbij Freddy Heineken en zijn chauffeur Ab Doderer van hun vrijheid werden beroofd, staat centraal in de rechtszaken tegen Marcel Kaatee. Hij moet dit jaar opnieuw voor de rechter verschijnen op verdenking van witwassen.

Kaatee is de eigenaar van twee gokhallen op de Amsterdamse Wallen. Al drie decennia staan die ondernemingen ter discussie, althans bij de opsporingsinstanties en het Amsterdamse stadsbestuur. Ze zouden met crimineel geld zijn gefinancierd en daarna zijn gebruikt om dat geld wit te wassen. Hoewel ze op papier van Kaatee zijn, is Holleeder in de ogen van de opsporingsdiensten de feitelijke eigenaar.

In het proces tegen Holleeder en diens criminele organisatie werd Kaatee in 2007 neergezet als diens financiële man. De rechtbank sprak hem grotendeels vrij, waarna hij in hoger beroep in 2009 door het hof uiteindelijk van alle blaam werd gezuiverd.

Daarna hoopte de ondernemer verder te kunnen met zijn nering. Dat was buiten het stadsbestuur gerekend: ondanks Kaatees onherroepelijke vrijspraak weigert de gemeente Amsterdam al jarenlang om een nieuwe vergunning af te geven voor

zijn speelautomatenhallen. Na veel juridisch getouwtrek viel in maart 2012 het doek: het College van Beroep voor het Bedrijfsleven oordeelde dat de stad de vergunningen terecht had geweigerd. Kaatee moest zijn hallen definitief sluiten.

Een maand later stond Holleeder voor zijn deur. De Neus wil geld zien.

Was het dan toch waar? Waren de twee gewraakte speelhallen feitelijk eigendom van de bekendste crimineel van Nederland? De scène bij Kaatees voordeur sterkte het vermoeden van het Openbaar Ministerie. Dat begon een nieuwe strafzaak tegen Kaatee als witwasverdachte en zette de hele geschiedenis van 1983 tot 2023 nog eens op een rijtje.

Ook wij besloten veertig jaar terug in de tijd te gaan en de route van het verdwenen losgeld in kaart te brengen. Jarenlang hebben we alles rond Holleeder gevolgd, we hebben er talloze artikelen over geschreven – Wim voor Crimesite, Harry voor *Vrij Nederland* – en er meerdere boeken over gepubliceerd. We zaten er indertijd bovenop, met als handicap dat we daardoor het grotere geheel misschien niet zagen.

Dat maakt de nieuwe zaak tegen Kaatee zo interessant. We kunnen nu rustig terugkijken, aan de hand van vonnissen, dossiers en getuigen die nu wél willen praten. De vraag drong zich op: wat als we dat verhaal zouden vertellen vanuit het perspectief van het geld, dat verdomde Heineken-geld? Welke rol hebben die zoekgebleven miljoenen gespeeld in de vetes in de onderwereld, in de frustratie van de opsporing, in het beeld van het publiek en de politiek, in de aanpak van *crimefighters* en stadsbestuurders?

We spraken met politiemensen die in 1983 zorgden dat er 35 miljoen gulden cash bij de vijf ontvoerders van Heineken terecht kwam en vroegen meerdere hoofdrolspelers naar hun versie van de gebeurtenissen in de daaropvolgende decennia. Van Heineken-ontvoerder Jan Boellaard tot recherche-teamchef Theo Vermeulen en van Gerard Holleeder, de broer van, tot de Alkmaarse burgemeester Piet Bruinooge. Ze hebben zich allemaal beziggehouden met een van Nederlands bekendste misdaden en de criminelen die hem hebben uitgevoerd.

Van andere hoofdrolspelers kennen we hun verhaal uit verklaringen die ze hebben afgelegd bij de politie en de rechtbank. Sommigen zijn onbereikbaar, zoals Willem Holleeder. Anderen kunnen het niet navertellen, zoals Willem Endstra en Thomas van der Bijl. Ook Rob Grifhorst, bekend als de Bouwvakker en een van de hoofdrolspelers in de geschiedenis van het losgeld, is overleden. Zijn broer Ruud, die bij veel zaken betrokken is geweest, liet ons weten het verhaal niet te willen oprakelen. Maar Grifhorsts zoon Marcel ontving ons in Spanje, op het strand van Benalmádena, vlakbij Torremolinos, en vertelde uitvoerig over zijn vaders avonturen met de ontvoerders.

We legden de criminele werkelijkheid ('Bij ons was een onderlinge afspraak meer waard dan een contract van 25 pagina's') naast de papieren realiteit. Die eerste zit in de hoofden van de hoofdrolspelers, de tweede is opgeslagen in de archieven van het Kadaster. We zagen dat ze vaak mijlenver uit elkaar liggen. We ontrafelden de beeldvorming rond het losgeld: de vele geruchten die in het milieu en bij de opsporing de ronde doen, de gretigheid waarmee de media tot een eenduidig verhaal wilden komen.

We zijn gaan spitten en schiften, op zoek naar het waarheidsgehalte van de verhalen die de ronde doen. Onze speurtocht spitste zich gaandeweg toe op de vraag: zit het geld nu wel of niet in de twee gokhallen op de Amsterdamse Wallen? Zijn de hallen en de panden waarin ze gevestigd zijn, Molensteeg 1 en Oudezijds Achterburgwal 30, de facto van Willem Holleeder en dreigt het gevaar van witwassen als Marcel Kaatee ze verkoopt? Het Openbaar Ministerie en het stadsbestuur van Amsterdam denken van wel. Hoe solide is dat bewijs?

Op die vraag en vele andere zochten we antwoorden. Maar eerst gaan we terug naar het begin: naar die novembermaand in 1983, toen de meest tot de verbeelding sprekende misdaad van Nederland werd gepleegd.

1 BANKBIJETTEN ONDER DE BRUG

De oranje Renault-bus daalt af in de krochten van het gefortificeerde bankgebouw aan het Amsterdamse Frederiksplein. Dan bereiken de twee chercheurs de kelder van De Nederlandsche Bank. Daar, verdeeld over meerdere trolleys, wacht een stapel geld op ze. Tweehonderdduizend briefjes in vier gelijke porties, samengesteld uit Nederlandse guldens, Duitse marken, Amerikaanse dollars en Franse francs.

In het busje van de politie liggen vijf canvas postzakken. Het duo heeft opdracht gekregen de valuta evenredig over de zakken te verdelen. Ze gooien handenvol gebundelde biljetten in de PTT-zakken,* maar merken al snel dat het zo nooit zal passen. Het koord dat door de metalen ringen aan de bovenkant loopt, krijgen ze met geen mogelijkheid dichtgesnoerd. Het tweetal besluit opnieuw te beginnen. Ze gooien de zakken leeg en stapelen de biljetten ditmaal keurig op, alsof het bakstenen zijn.

Dat werkt. Kort daarna rijdt het busje uit de catacomben van De Nederlandsche Bank, met in de laadruimte tweehonderd kilo aan papiergeld ter waarde van een kleine 35 miljoen gulden. De politiemensen rijden naar marinevliegveld Valkenburg, vlakbij Katwijk. Op die zwaar beveiligde locatie zal het geld wachten op een nog ongewisse eindbestemming.

De klus van de chercheurs, die vrijdag 25 november 1983, is het voorlopige sluitstuk van een koortsachtige periode waarin de Nederlandse politie en het bestuur van bierbrouwerij Heineken zich hebben voorbereid op het moment suprême: de over-

* Het staatsbedrijf dat de post, de telegrafie en de telefonie verzorgde.

dracht van het losgeld voor Freddy Heineken en zijn chauffeur Ab Doderer.

Ruim twee weken eerder, op 9 november, werden de twee bij de uitgang van Heinekens privé-kantoor aan het Tweede Weteringplantsoen in Amsterdam ontvoerd. Heineken, zijn secretaresse en nog een tweede vrouw wandelden die woensdagavond om zeven uur van het gebouw naar de Cadillac Fleetwood die vijftien meter verderop stond geparkeerd en waar chauffeur Ab Doderer hen opwachtte. Op weg naar de auto werden ze door vier mannen overvallen. Doderer snelde te hulp en kreeg meteen een klap. Terwijl de twee vrouwen uit Heinekens gezelschap met traangas werden bespoten, trokken de ontvoerders Heineken en zijn chauffeur onder bedreiging van een vuurwapen een busje in. Daarna vluchtten ze met hoge snelheid weg in de richting van de Amstel.

Het nieuws ging als een lopend vuurtje rond. Het achtuur-journaal meldde de kidnap van 's lands bekendste en rijkste ondernemer, de opsporingsdiensten en de Nederlandse regering waren in staat van paraatheid.

Ontvoeringen zijn in Europa in de jaren zeventig en tachtig een bekend verschijnsel; meerdere ondernemers, bestuurders en politici werden in die periode van hun vrijheid beroofd door ultra-linkse terroristische groeperingen als de Duitse Rote Armee Fraktion en de Rode Brigades in Italië. De eerste vraag die zich daarom bij de autoriteiten opdringt: is dit een politieke of een financieel gemotiveerde misdaad?

Het antwoord komt nog diezelfde avond. Op het politiebureau Huygenspark in Den Haag is om tien voor tien een envelop op de deurmat achtergelaten, met daarin het paspoort van Doderer en het horloge van Heineken. Er zit een brief in, gericht 'aan de familie A. Heineken', die duidelijk maakt wat de daders willen: 'Dit zijn de eisen van de ontvoerders van Heineken. Wij onderhandelen niet, wij eisen!! Wij eisen een losgeld ter terugverkrijging van Heineken en chauffeur.'

Na nog een paar in matig Nederlands geformuleerde mededelingen komen de criminelen met het losgeldbedrag: vijftigdui-

zend biljetten van 500 Franse franc, vijftigduizend biljetten van 100 Duitse mark, vijftigduizend Amerikaanse 100 dollar-briefjes en vijftigduizend Nederlandse briefjes van 100 gulden. ‘Deze biljetten moeten diverse malen in de roulatie zijn geweest en moeten onwillekeurig genummerd zijn.’ Dat laatste is een fout; er had natuurlijk ‘willekeurig’ moeten staan.

Daarna volgen aanwijzingen: in welk type auto (‘witte Volkswagen Transporter’), hoe (‘aan elke zijkant met twee rode X-kruisen beschilderd’), van waar (Heinekens villa De Ark in Noordwijk) en door wie (‘een ongewapende politieambtenaar’) het losgeld moet worden overhandigd. De familie moet dit alles binnen drie dagen in gereedheid brengen en daarna een advertentie in *De Telegraaf* plaatsen met de tekst: ‘Het weiland is groen voor de haas.’ Daarna zullen de ontvoerders contact opnemen door naar Heinekens huis te bellen, waarbij ze de codenaam ‘de adelaar’ zullen gebruiken.

Het spel kan beginnen. Bij de politie geeft Gert van Beek medeleiding aan het inderhaast bijeengesprokkelde Amsterdamse opsporingsteam. De 31-jarige chef van het bureau Zwarte Criminaliteit is op de avond van de ontvoering weggeroepen uit het klaslokaal van de recherschool in Zutphen, waar hij een cursus volgde. Nadat hem het brisante nieuws over de ontvoering is verteld, is Van Beek in zijn Citroën 2cv gestapt en met tachtig kilometer per uur – door de westenwind kon de auto niet harder – naar de thuisbasis gesneld.

Op het hoofdbureau aan de Elandsgracht is in allerijl een Operationeel Commandocentrum ingericht. Daar treft Van Beek naast collega’s ook de Amsterdamse burgemeester Ed van Thijn, de korpschef en de hoofdofficier van justitie. Minister van Justitie Frits Korthals Altes wordt die hele avond telefonisch op de hoogte gehouden.

Van Beek en zijn team breken hun hoofd over de brief. Gaat het wellicht om een buitenlandse bende? Willen ze daarom vreemde valuta? Waarom eisen ze briefjes van 100 in plaats van 1000? Waarom willen ze een politieman als chauffeur, terwijl er ook een medewerker van Heineken achter het stuur kan plaats-

nemen? En wat te denken van de professionele wapens, uzi's, die de politie in de ontvoeringsbus heeft gevonden?

Van Beek zal pas veel later antwoord op die vragen krijgen. Sinds die novemberavond in 1983 is de Heineken-ontvoering hem blijven intrigeren. Hij publiceerde er in 2013 een boek over, *Meneer Heineken, het is voorbij*, waarin hij uit de doeken doet hoe de politie de zaak heeft aangepakt. 'De kant van de recherche was natuurlijk nooit goed opgeschreven,' zegt Van Beek wanneer we begin 2023 de geschiedenis met hem doornemen. Hij blijkt een ijzersterk geheugen te hebben.

Die eerste avond herinnert Van Beek zich als chaotisch. Al snel na binnenkomst van de losgeldbrief dient het eerste dilemma zich aan. Moet de firma Heineken ingaan op de eisen van de ontvoerders? De politie voelt daar weinig voor, omdat de criminelen dan de regie in handen hebben en dat kan als precedent werken; voor je het weet staat ontvoering in het milieu bekend als een succesvol verdienmodel.

Maar het Heineken-concern heeft een ander belang: Freddy en zijn chauffeur moeten zo snel mogelijk terug, het liefst ongeschonden. Het bedrijf dreigt zelf te gaan onderhandelen. Rob van de Vijver, jurist, lid van de raad van bestuur en het eerste aanspreekpunt voor de politie, zou droogjes hebben gevraagd of de ontvoerders hun gironummer kunnen doorgeven, dan zou hij het bedrag per omgaande overmaken en kon de baas thuiskomen.

Inmiddels heeft de bierproducent de hulp ingeroepen van het Britse particuliere beveiligingsbedrijf Control Risks, dat vaker grote ondernemingen in crisissituaties bijstaat. Na overleg met de security-experts besluit de politie zich neer te leggen bij de voorkeur van de multinational om niet over het losgeld te onderhandelen. Dus moet er cash komen, een kleine 35 miljoen gulden.

Maar hoe dan, vragen de opsporingsambtenaren zich af. Bij eerdere ontvoeringen was het een hele toer geweest om de gevraagde miljoenen bij elkaar te brengen. Zoals bij de kidnap van Toos van der Valk in 1982, de vrouw van Gerrit van der Valk, eigenaar van het gelijknamige hotelconcern. En daar ging het 'slechts' om 12,5 miljoen gulden.

Heineken-bestuurder Van de Vijver stelt ze gerust. Het is volgens hem 'een heleboel geld, maar niet onoverkomelijk'. Freddy Heineken is grootaandeelhouder van de bierbrouwerij en privé goed voor een vermogen van honderden miljoenen. Daarnaast heeft het concern genoeg connecties om het cash-probleem te tackelen.

Zoveel baar geld heeft Heineken uiteraard niet in de kluis van het hoofdkantoor liggen. Daarom belt Van de Vijver met een bevriende collega-bestuurder, Wim Duisenberg, de president van De Nederlandsche Bank. De Nederlandse biljetten zijn geen probleem; die liggen volop in de DNB-kluisen. Voor de andere valuta moet de centraalbankier wat telefoontjes plegen, waarna de gevraagde Duitse marken per helikopter vanuit Frankfurt worden ingevlogen. Kort daarop landen op Schiphol vliegtuigen met papiergeld uit Frankrijk en de vs. Het Franse deel heeft nog wat voeten in aarde, maar na een interventie van Duisenberg komt ook Parijs over de brug.

Terwijl het geld binnenstroomt, bereidt de politie zich voor op het telefoontje naar Heinekens villa. Daar zit zijn secretaresse Elly van Gaans klaar om de ontvoerders te woord te staan, mochten ze contact opnemen. Er komt een extra verbinding tussen Noordwijk en Amsterdam, zodat de politie kan meeluisteren. Nadat de gevraagde advertentie in *De Telegraaf* is geplaatst – 'Het weiland is groen voor de haas' – is het zover: op 12 november gaat om 19.09 uur de telefoon in Noordwijk. 'Hier spreekt de adelaar,' hoort Van Gaans nadat ze opneemt. 'Er ligt een opdracht voor de haas in het Centraal Station te Utrecht, bagagekluis 2150.'

Na de omgeving binnen het Utrechtse station grondig te hebben gescreend, besluit de politie om de locker te openen. Daarin vindt ze twee foto's van de slachtoffers, beiden met *De Telegraaf* van die zaterdag in hun handen. In het begeleidende briefje laten de ontvoerders weten dat ze opnieuw zullen bellen en dat dan binnen tien minuten het busje met het losgeld moet gaan rijden. Er volgt nog een waarschuwing: als de politie opsporingsapparatuur in de losgeldbus plaatst, 'dan is het voor hen afgelopen, dan kunt u hun lijken terugkopen!'

‘De adelaar’ heeft van zich laten horen, als een roofdier dat met zijn prooi speelt. De analogie is de rechercheurs niet ontgaan. Maar hoewel ‘de haas’ bereid is het losgeld te betalen, is de politie niet van plan het initiatief helemaal uit handen te geven. Van Beek en zijn collega’s op het Amsterdamse hoofdbureau besluiten de afspraken te traineren, onder meer door bij het volgende contactmoment eerst een teken van leven te vragen en daarnaast te eisen dat het losgeld door twee chauffeurs kan worden gebracht in plaats van eentje.

Ter bevestiging plaatst de politie opnieuw een advertentie in de krant. Met resultaat: in de nacht van 15 op 16 november is het zo ver. Uit de telefoon klinkt net als de vorige keer een krakerige bandopname – naar later blijkt werd Ab Doderer gedwongen die in te spreken. Deze keer krijgt Heinekens secretaresse te horen dat de politie over tien minuten naar het Hilton-hotel bij Schiphol moet rijden, waar ‘onder de eerste lantaarnpaal aan uw rechterhand in de grond onder een laagje aarde een opdracht [is] ingepakt in een plastic bakje’.

Van Gaans probeert verwoed de ontvoerders te overtuigen naar haar te luisteren, zodat ze de tegenverzoeken van de politie kan doorgeven. Maar de criminelen geven geen sjoerge; ze spelen het bandje nog een keer af. Daarna besluiten de leidinggevers in het Amsterdamse commandocentrum de ontvoerders op de proef te stellen. Het geld blijft in de kluis van DNB, de politie wacht met het opgraven van het plastic bakje bij Schiphol.

Van de kant van de ontvoerders, die inmiddels moeten doorhebben dat hun opdracht niet is opgevolgd, blijft het stil. De opsporingsdiensten zijn uiteraard razend nieuwsgierig wat er bij Schiphol begraven ligt. Nadat ze de lantaarnpaal in kwestie een dag lang in de gaten hebben gehouden, graven de rechercheurs de boodschap op. In het plastic doosje zit een nieuwe aanwijzing, die de chauffeur via de ringweg A10 via Amsterdam-West naar een motel bij Akersloot dirigeert; daar ligt een nieuwe opdracht bij een vlaggenmast.

Wat volgt is een rally door Nederland, van Akersloot via Joure naar Amsterdam-Zuidoost en Arnhem, waarbij de politie steeds

nieuwe aanwijzingen aantreft. Maar dan loopt het spoor dood. In Arnhem zou de chauffeur bij de receptie van het Postiljon Motel telefonisch een nieuwe opdracht krijgen van de ontvoerders. Maar die wisten toen al lang dat de bus met losgeld niet is gaan rijden. De telefoon bij de receptie heeft die bewuste nacht niet gerinkeld.

Nu het oorspronkelijke plan van de kidnappers niet is doorgegaan, is de kans groter dat ze fouten maken, verwacht de politie. Het gaat ze om het geld, ze zullen hun slachtoffers niet snel iets aandoen zolang het perspectief op uitbetaling blijft bestaan, denken Van Beek en zijn team. 'Net als een schaker die plotseling wordt geconfronteerd met een onverwachte zet van zijn tegenstander en ondertussen de klok verder ziet tikken. Dan gaat hij eerder foutjes maken.'

Op één punt heeft Van Beek in elk geval gelijk; zijn opponenten hebben flink de smoor in na deze zet van de politie. Die zaterdag werd er in een flat vlak naast de Amsterdamse ring hartgrondig gevloekt. Daar, aan de Staalmeesterlaan, zagen vier mannen hun plannen in het water vallen. Cor 'Flipper' van Hout, Willem 'de Neus' Holleeder, Frans 'Stekel' Meijer en Jan 'de Poes' Boellaard zijn dan al een jaar bezig met de ontvoering, en nu leek alles mis te gaan. Tevergeefs hebben ze gewacht op de witte bus met de rode kruisen die, zichtbaar vanuit hun flat, op de A10 zou langsrijden. Dat was het bewijs dat de losgeldrally was begonnen. Maar de politie heeft hun instructies klaarblijkelijk niet opgevolgd.

Wat nu? Is dit het onbedoelde einde van de minutieus geplande ontvoering? Een jaar lang hebben ze alle scenario's doorlopen, alle details talloze keren besproken, locaties verkend, voorzieningen getroffen. Er was een speciale 'ontvoeringskas' met daarin anderhalve ton. 'Operatie Rolls Royce' noemden ze die onderling, naar het Britse automerk dat volgens de ontvoerders garant staat voor rijkdom en technische perfectie.

Maar nu kan hun draaiboek bij het oud papier. 'Alles was georganiseerd rondom die ene kans,' zou Cor van Hout later over dat moment zeggen. 'Woedend waren we, witheet werkelijk. De

twijfel over ons plan sloop naar binnen. Hadden we het soms toch niet goed voorbereid?’

Het perspectief van de kidnappers is beschreven in *De ontvoering van Alfred Heineken* (1987), het boek van Peter R. de Vries dat lang beeldbepalend is geweest. Vier gabbers uit de Amsterdamse volkswijken de Jordaan en de Staatsliedenbuurt, twintigers die geïnspireerd door films hun daad planden en uitvoerden. Boeven, maar tegelijkertijd jongens met het hart op de juiste plaats, dat is de teneur in de vertelling van De Vries, opgetekend uit de mond van Cor van Hout. Een al te positief en eenzijdig beeld, dat deze criminelen neerzet als kwajongens en de politie als sukkel, volgens mensen uit de opsporing.

In de loop der jaren zijn er andere verhalen naar buiten gekomen, zoals dat van Gert van Beek. Even interessant is de recente biografie die George Boellaard over zijn broer Jan aan het schrijven is; een vierluik, waarvan de twee delen zijn verschenen. In *Wij willen gangster worden* (2021) en *Bloedgabbers* (2022) schetst hij een aanzienlijk minder romantisch beeld van de vier Amsterdamse vrienden in de misdaad: het zijn vuurwapengevaarlijke, gewetenloze criminelen die voor de Heineken-ontvoering al ettelijke overvallen hebben gepleegd, waarbij ze in totaal 6,5 miljoen gulden buitmaakten.

We ontmoetten Jan Boellaard in het voorjaar van 2023, ruim een half jaar voordat het derde deel over zijn leven verscheen, dat over de ontvoering gaat. Niet eerder sprak hij met buitenstaanders over de gebeurtenissen in 1983. Boellaard, fors postuur, een leren tasje over de schouder, is een man van weinig woorden. Vaak volgt een karig ‘ja’ of ‘nee’ en bij meer open vragen neemt hij secondenlang de tijd om dan met een afgemeten antwoord te komen. Van Hout gaf hem zijn bijnaam: de Poes. ‘Dat was omdat ik mijn hoofd altijd een beetje schuin laat hangen als ik zit te luisteren, geloof ik.’

Hij was degene die traangas op de vrouwen in Heinekens gezelschap spoot. ‘Maar die spray was oud, die werkte niet.’ Daarna dook hij achter het stuur van het busje, snelde naar de plek waar de ontvoerders twee wisselauto’s hadden klaargezet, waarna ze

naar de Heining reden, een bedrijventerrein in het Westelijke Havengebied van Amsterdam. Daar stond een loods, verscholen tussen allerlei autosloopbedrijven. In die loods had Boellaard achter een dubbele wand twee 'hokken' getimmerd, waarin de ontvoerders Heineken en Doderer drie weken lang opgesloten hielden, vastgeketend aan de muur.

Dat juist Heineken zou worden gekidnapt, stond niet meteen vast. Het viertal had bij de voorbereiding een lijstje met *captains of industry* die ze als potentiële slachtoffers afvinkten. Leden van de familie Brenninkmeijer, de Fenteners van Vlissingen, de eigenaren van warenhuisconcern Vroom & Dreesmann: ze waren allemaal voorbij gekomen. Net als Albert Heijn, Wisse Dekker van Philips, premier Joop den Uyl en zelfs leden van het koningshuis.

Het werd Freddy Heineken. Die was rijk en werkte vanuit Amsterdam, bekend terrein voor de ontvoerders. Daarnaast had Willem Holleeder een persoonlijk motief: zijn vader werkte jarenlang bij de bierbrouwer en was door het vele gratis bier tot een nare alcoholist geworden.

Het viertal was geïnspireerd door films als *The Getaway* en door de ontvoering van de Amsterdamse vastgoedman Maup Caransa in 1977, waarbij de ontvoerders tien miljoen gulden toucheerden en nooit werden gepakt. '[We] bepaalden [...] dat het in ieder geval tussen de 30 en 75 miljoen gulden zou moeten liggen, wilde het echt lucratief en levenslang lonend zijn,' zegt Van Hout in het boek van Peter R. de Vries. 'Zoals reeds gezegd, het moest een reuzenklapper worden.'

De hoogte van het losgeld werd uiteindelijk bepaald door fysieke beperkingen. Jan Boellaard had blokjes hout gezaagd, die in omvang en gewicht overeenkwamen met stapeltjes bankbiljetten. Ze hadden getest hoeveel ze daarvan konden tillen: ieder vijftigduizend biljetten. De beslissing om ook buitenlandse valuta te eisen, had twee redenen: dat zou de politie in het ongewisse houden over hun nationaliteit, en was makkelijker in het buitenland te wisselen. Ze wilden volgens Boellaard 'in één keer binnen zijn'. Hij vindt het achteraf nog een bescheiden bedrag. 'Zeker als je kijkt naar wat die voetballers tegenwoordig kosten.'

Dat daarvoor twee mensen van hun vrijheid werden beroofd, daar heeft Boellaard ook veertig jaar na dato geen spijt van. Net zo min als van de barre omstandigheden waaronder dat gebeurde. Dat het drie weken heeft geduurd in plaats van drie dagen, had volgens hem 'niet hoeven. De politie heeft het zo lang gemaakt'. Daarna zegt hij, zonder veel emotie te tonen: 'We waren flink boos.'

Kwaad of niet, de vier criminelen nemen hun verlies en besluiten een nieuwe route in elkaar te puzzelen, in de hoop dat de politie deze keer wel meespeelt.

Van dat alles hebben Van Beek en zijn collega's geen notie, die derde week in november 1983. Ze worden op het commandocentrum onrustig van de radiostilte en besluiten de ontvoerders te prikkelen door op dinsdag 22 november opnieuw een advertentie te plaatsen. Met resultaat: kort daarop bellen de ontvoerders naar de villa van Heineken.

'Hier spreekt de adelaar met een telefonische opdracht voor de haas. U krijgt vanaf nu twintig seconden de tijd om vragen te stellen. Snel!' De politie ruikt een onderhandelingspositie en Elly van Gaans somt hun wensenlijstje op. Naast twee chauffeurs wil de politie opnieuw foto's van de ontvoerden en een ander vertrekpunt voor het geldtransport, 'vanwege de aanwezigheid van de pers'.

De boodschap heeft de ontvoerders bereikt. Die besluiten schriftelijk te reageren en geven de coördinaten van hun brief telefonisch door: een plek langs de A4 van Amsterdam naar Den Haag. Nadat de politie het bericht opgraaft, leest ze dat de codenamen zijn gewijzigd: vanaf nu wordt het spel gespeeld tussen 'de uil' en 'de muis'.

De kidnappers geven aan een enkele wens van de politie toe, maar er volgt een nieuwe reeks eisen, waarin de kidnappers de politie onder meer opdragen voor het losgeldvervoer de witte Volkswagen Transporter te vervangen door een oranje Renault-bus. De brief sluit af met de lugubere mededeling dat Heineken en Doderer zijn gestraft voor de halsstarrigheid van de politie. 'We hebben (helaas) onherstelbare schade moeten aanrichten